Οι πάντες έχουν βαλθεί να μας πείσουν πως η ελληνική οικονομία πάει πολύ καλά, ότι το 2018 θα γεννηθεί το θαύμα της ανάπτυξης (2,4% του ΑΕΠ και μάλιστα με πρωτογενές πλεόνασμα 3,57%) και ότι η Ελλάδα θα βγει καθαρή από τα διεθνή μνημόνια. Δεν είναι μόνο η έξοδος από την επιτήρηση υπερβολικού ελλείμματος, είναι και τα καλά λόγια του Σόιμπλε, του Ντάιζελμπλουμ και πολλών άλλων ευρωζωνικών παραγόντων, αλλά είναι και ο διεθνής τύπος που έχει θετικά σχόλια για το επικείμενο ελληνικό θαύμα. Η BlackRock βλέπει την Ελλάδα ως αναδυόμενη και υποστηρίζει την επιστροφή στις χρηματαγορές μετά την τρίτη αξιολόγηση, καθώς «θα ξεκλειδώσει σημαντική επενδυτική ζήτηση». Η ιταλική Corriere della Sera λέει πως η τρόικα δεν θα ξαναβρεθεί κάτω από την Ακρόπολη!... Πράγματι, το καλό σενάριο παίζει και παρά το γεγονός ότι στην 3η αξιολόγηση τα μας πατήσουν τον κάλο, μπορεί να βγει και το 2018 να γίνουν όλα τα σπουδαία που ευαγγελίζεται η κυβέρνηση. Όμως, αυτό δεν θα έχει καμία σχέση με την κοινωνική πραγματικότητα…

Ακολουθούν τρία πρόσφατα άρθρα που δημοσιεύθηκαν στο SLpress.gr και τα οποία εξηγούν τους κοινωνικούς κινδύνους και τα πολιτικά παιγνίδια που θα παιχτούν στο μέτωπο των τραπεζών εις βάρος των πολιτών.

Σκηνές από τις μάχες παρασκηνίου των τραπεζώ ν (4/10/2017)

Ο Σεπτέμβριος έκλεισε χρηματιστηριακά με εντυπωσιακές απώλειες 22,38% για τον τραπεζικό κλάδο, καθώς η απαίτηση του ΔΝΤ να διεξαχθούν ποιοτικοί έλεγχοι στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών (Asset Quality Review – AQR) διέλυσε τις προσδοκίες και αποδόμησε το «κόκκινο success story». Κι αυτό ήταν λογικό να συμβεί, αφού οι ποιοτικοί έλεγχοι θα αποκάλυπταν ότι κρύβεται κάτω από το χαλί, δηλαδή την πραγματική αξία των

εμπράγματων εξασφαλίσεων (ακίνητα ιδιωτών και επιχειρήσεων κλπ) που έχουν καταρρεύσει στο 50%, αλλά και την επικείμενη προσαρμογή των αντικειμενικών τιμών των ακινήτων στο επίπεδο της αγοράς. Παρ᾽ όλα αυτά, τις τελευταίες ημέρες, οι όγκοι των τραπεζικών μετοχών τριπλασιάστηκαν και σε σύγκριση με τον Αύγουστο σχεδόν τετραπλασιάστηκαν! ….

Αυτές τις τελευταίες ημέρες συνέβησαν έξι σημαντικά πράγματα:

Πρώ τον, η Τράπεζα της Ελλάδος αποκάλυψε ένα μεγάλο σκάνδαλο στελεχών της Πειραιώς.

Δεύτερον, οι Anonymous Greece επιτέθηκαν στην ιστοσελίδα της ΤτΕ και στην ιστοσελίδα των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών και διεμήνυσαν ότι θα κοινοποιήσουν τραπεζικά απόρρητα μεγέθους 10 GB.

Τρίτον, κυκλοφόρησαν πληροφορίες ότι η Citibank (που έφυγε από την Ελλάδα κλείνοντας τα υποκαταστήματά της) είναι μέσα στο παιγνίδι της αγοράς τραπεζικών μετοχών.

Τέταρτον, επισημοποιείται η πρόσκληση Τραμπ προς τον Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος πάει Ουάσιγκτον στα μέσα του Οκτωβρίου.

Πέμπτον, έρχεται με τυμπανοκρουσίες ο πρόεδρος του eurogroup Γερούν Ντάιζελμπλουμ και βλέπει Τσίπρα και Τσακαλώτο, ενώ

Έκτον, ξαφνικά το ΔΝΤ κάνει πίσω και ανακοινώνεται ότι το Ταμείο τα βρήκε με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς για τις τράπεζες καθώς θα γίνουν τα «κανονικά» stress test.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, πως πολλά εντός και εκτός παίζονται στο μέτωπο των τραπεζών. Γίνεται δε όλο και πιο ξεκάθαρο πως ενόψει της λήξης του ελληνικού προγράμματος τον Αύγουστο του 2018, όλο το παιγνίδι της υποτέλειας θα παιχτεί στον τραπεζικό τομέα που άλλωστε ελέγχει όλη την ακίνητη περιουσία της χώρας και όλο τον παραγωγό ιστό (καλλιέργειες, βιομηχανία, ξενοδοχεία κλπ). Το εθνικό έγκλημα της κυβέρνησης Τσίπρα της παράδοσης των τραπεζών με ενεργητικό 320 δισ. ευρώ έναντι 6 δισ. ευρώ κατά την 3η ανακεφαλαιοποίηση, φαίνεται ότι επιχειρείται να διορθωθεί με πολιτικούς ενδεχομένως όρους. Οι επενδυτές της 3
ης
ανακεφαλαιοποίησης έχασαν τα λεφτά τους και τώρα κάποιοι γενναίοι αγοράζουν τα σαπάκια. Γιατί άραγε;

Προφανώς θα έχουν τους λόγους τους. Είναι γεωπολιτική κόντρα ΗΠΑ-Γερμανίας; Είναι «υπηρεσιακά» funds που εκτελούν πολιτικές εντολές; Είναι συνεννοημένοι με την ελληνική κυβέρνηση ή μη, Έλληνες μεγαλοκεφαλαιούχοι της Ελβετίας και των φορολογικών παραδείσων που φέρνουν χρήμα μέσα; Τα ερμηνευτικά σενάρια μπορούν να συνεχιστούν αφού σε αυτή την πατρίδα όλα είναι δυνατά. Λίγοι ξέρουν, ελάχιστοι καταλαβαίνουν. Το σίγουρο είναι πως όλοι πιέζουν να μειωθούν τα «κόκκινα δάνεια» δηλαδή να πουληθούν στα distress funds
μπιρ παρά και να αλλάξουν ιδιοκτησία οι εγγυήσεις.

Το νέο λογιστικό πρότυπο έπεισε τη Λαγκάρντ

Τα ανώτατα στελέχη των Εθνικής, Eurobank, Alpha Bank και Πειραιώς που επισκέφθηκαν για 90΄ τη βδομάδα που πέρασε τη γενική διευθύντρια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Κριστίν Λαγκάρντ, υπό τον πρόεδρο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών Νίκο Καραμούζη, της εξήγησαν πως θα προχωρήσουν στη μείωσή τους κατά 37 δισ. ευρώ!... ενώ έριξαν ευθύνες στο ΔΝΤ για την κατάρρευση των μετοχών στο χρηματιστήριο.

Σημειωτέον ότι πολλά πράγματα γίνονται στο παρασκήνιο. Ήδη διεξάγονται έλεγχοι των προβληματικών δανείων TAR (Troubled Asset Review)
,
ενώ το 2018

οι ελληνικές τράπεζες θα εφαρμόσουν το λογιστικό πρότυπο IFRS9 και έτσι, θα σχηματίσουν προβλέψεις για το σύνολο της ζωής ενός δανείου. Εξ ου και η αφόρητη πίεση των τραπεζών προς τους ιδιώτες δανειολήπτες. Συνεπώς, όσα ανησυχούν το ΔΝΤ θα ελεγχθούν με άλλο τρόπο. Τέλος πάντων, μετά το α΄ εξάμηνο του 2018 θα ξέρουμε τι κεφάλαια χρειάζονται οι τράπεζες και ποιοι θα τα βάλουν.

Βέβαια, τα «τεχνικά» ζητήματα υπηρετούν πάντα πολιτικές σκοπιμότητες και οι εξελίξεις στη γερμανική πολιτική σκηνή έρχονται να δημιουργήσουν νέες αβεβαιότητες για την ελληνική υπόθεση, αλλά και στο όλον ευρωζωνικό αφήγημα. Στο Ταλίν καταγράφτηκαν οι διαφορές και οι δυναμικές αναδιάταξης της Ευρώπης. Το ευρωπαϊκό παιγνίδι σκληραίνει. Όμως πέρα από αυτά, όπως πρόσφατα επισημάναμε, ο έλεγχος των ελληνικών τραπεζών είναι στην ουσία έλεγχος της ελληνικής οικονομίας, γι΄ αυτό και προτείναμε μια soft
5ετή εθνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος με στόχο την αποδέσμευση των εμπράγματων εγγυήσεων από τον ξένο έλεγχο. Εκεί ίσως παιχτεί και η έσχατη εθνική μάχη.

Από τα παραπάνω πάντως προκύπτει ότι οι «παίκτες» έχουν συνείδηση όλων των πτυχών του ζητήματος και γι΄ αυτό η μάχη των τραπεζών προσλαμβάνει εσχατολογικό χαρακτήρα. Γι΄ αυτό και οι πολιτικές εξελίξεις θα εξαρτηθούν από τις τραπεζικές... και λιγότερο από τις δημοσιονομικές.

Στις τράπεζες η τελική μάχη υποταγής της Ελλάδας (19/9/2017)

Πυκνώνουν οι ενδείξεις πως η χώρα, ο ελληνικός λαός και τα κόμματα θα βρεθούν μάλλον σύντομα μπροστά σε εσχατολογικές αποφάσεις. Το κραχ που σημείωσαν τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού τον Αύγουστο με αποτέλεσμα να έχει ανοίξει «τρύπα» της τάξης

του 1,758 δισ. ευρώ, μπορεί να μικρύνει στο τέλος του μηνός με τον ΕΝΦΙΑ, αλλά η φοροδοτική κόπωση έχει φτάσει πλέον σε οριακές καταστάσεις. Το αστείο τίμημα της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, η υστέρηση των εσόδων από τις ιδιωτικοποιήσεις που φτάνει τα 346 εκατ. ευρώ και οι υποθέσεις της Eldorado και του Ελληνικού, δεν προμηνύουν δυναμική επενδύσεων. Υπάρχει και το πολιτικό ζήτημα της υφαρπαγής του κρατικού πλούτου από κρατικούς φορείς των δανειστών (Fraport, Deutsche Telekom, Ferrovie Dello Stato Italiane, Cosco κ.ο.κ.

Έτσι, μέσα σε κλίμα έντονης αμφιβολίας, αν όχι τρόμου, ξεκινάει η 3η αξιολόγηση, με το ΔΝΤ να ζητάει ως προαπαιτούμενο να διεξαχθούν ποιοτικοί έλεγχοι των στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών AQRs (asset quality review), καθώς -όπως ισχυρίζεται- για να βγει η Ελλάδα του χρόνου τον Αύγουστο από τα μνημόνια πρέπει να έχει βιώσιμο χρέος, αλλά και θωρακισμένες τράπεζες. Δεδομένου ότι οι 4 συστημικές τράπεζες οφείλουν να σβήσουν περί τα 50 δισ. ευρώ «κόκκινα δάνεια» μέσα στο 2018, θα χρειαστούν -κατά το ΔΝΤ- άμεση ανακεφαλαιοποίηση, την 4η, με 10-12 δισ. ευρώ τουλάχιστον. Αν συνυπολογίσουμε και μια σοβαρή μείωση των αντικειμενικών τιμών, τότε, οι ισολογισμοί θα κλονιστούν από την αντίστοιχη απομείωση της αξίας των υποθηκών.

Βέβαια αντέδρασαν οι πάντες, με πρώτο τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιαν. Στουρνάρα που είπε πως «αν θέλει το ΔΝΤ να φύγει, ας φύγει. Δεν τους χρειαζόμαστε πια». Αυτό -σημειωτέον- εξυπηρετεί το σχέδιο Σόιμπλε για τη μετατροπή του ESM –χωρίς αλλαγή των υφιστάμενων συνθηκών- σε ένα Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο (ΕΝΤ) που θα αντιμετωπίζει τις χρεοκοπίες κρατών στην ΕΕ (Σ.Σ: ποια χώρα πάει για χρεοκοπία;) και το οποίο θα ελέγχει τους προϋπολογισμούς των χωρών μελών. Σε αυτό απαντούσε ο Μοσκοβισί στην Corriere della Sera όταν είπε ότι ο τρόπος λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής της Ελλάδας ήταν «σκάνδαλο για τις δημοκρατικές διαδικασίες»… Και το έκανε για τη Γαλλία και όχι την Ελλάδα.

Αλλά αυτό που έχει σημασία εδώ είναι η «απάντηση» της Κομισιόν προς το ΔΝΤ: «οι ελληνικές τράπεζες είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένες και τώρα προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη μείωση του όγκου των μη εξυπηρετούμενων δανείων, κάτι το οποίο, περιγράφεται εκτενώς στο μνημόνιο οικονομικής πολιτικής και τη συμφωνία του περασμένου Ιουνίου με τις ελληνικές αρχές». Είναι αυτό που μεταφράστηκε λαϊκά «πάρτε τους τα σπίτια» και τις επιχειρήσεις.

Η γκάφα της 3ης ανακεφαλαιοποίησης

Αυτό είναι το Ματζικέρτ της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και όχι τόσο η συνθηκολόγηση του 2015. Διότι, μετά το PSI, τα capital controls, ακολούθησε η τραγική ιδιωτικοποίηση των τραπεζών κατά την 3η ανακεφαλαιοποίηση με την οποία ο Γιαν. Δραγασάκης παρέδωσε τράπεζες με ενεργητικό 340 δισ. ευρώ έναντι συμβολικού τιμήματος 5 δισ. ευρώ σε ξένα
funds
…. Στο ενεργητικό αυτό δεν είναι μόνο τα σπίτια των ανθρώπων, ή το όποιο παραγωγικό δυναμικό έχει απομείνει στη χώρα, είναι και η αγροτική γη. Είναι σαφές ότι ετοιμάζεται το τελικό πάρτι αφαίμαξης της χώρας που θα οδηγήσει σε κοινωνική έκρηξη και ενδεχομένως σε μία δραματική έξοδο (Σ.Σ: εδώ έρχεται το ευρω-ΔΝΤ). Άλλωστε, και το 2016 ο Σόιμπλε ήθελε την Ελλάδα εκτός ευρωζώνης, όπως προ ημερών αποδείχθηκε περίτρανα.

Εδώ ίσως να υπάρχει ίσως και μια ευκαιρία. Η τελευταία. Η 4η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών αποκλειστικά από το κράτος ως μία προσωρινή (3ετή-5ετή)
soft
εθνικοποίηση, ώστε να αναλάβει ένας κρατικός φορέας τα στεγαστικά, τα αγροτικά και τα καταναλωτικά δάνεια και ίσως και ορισμένα χρέη στρατηγικής σημασίας ιδιωτικών επιχειρήσεων με κοινωνικούς και αναπτυξιακούς όρους. Οι τράπεζες απαλλαγμένες από αυτό το βάρος θα μπορέσουν να επικεντρωθούν στην διευθέτηση των επιχειρηματικών δανείων, στην πλήρη αναδιάρθρωσή τους και στην επιστροφή τους στις αγορές. Η συγχώνευση Εθνικής – Πειραιώς με διατήρηση τις πλειοψηφίας από το κράτος και τα ασφαλιστικά ταμεία (που δεν έχουν ανακεφαλαιοποιηθεί) μπορεί να είναι μια λύση μακράς πνοής. Μπορεί να κατοχυρωθεί και συνταγματικά.

Η κοινωνική και ψυχολογική επίπτωση από μια τέτοια εκδοχή των εξελίξεων θα ήταν εξαιρετικά θετική και θα άλλαζε άρδην το κλίμα στον κοινωνικό παράγοντα και θα δημιουργούσε το θεμέλιο για την αναπτυξιακή στροφή. Την αντίθετη περίπτωση κανείς δεν θέλει να την σκέφτεται. Ξέρουμε όλοι ότι όσα δεν φέρνει ο χρόνος, τα φέρνει η στιγμή.

Το τραγικό δίλημμα και το «σύνδρομο Σαμαρά» (13/9/2017)

Το δίλημμα είναι πραγματικό, τεράστιο, βαρυσήμαντο, ιστορικό και ως εκ τούτου τραγικό. Δεν είναι καθόλου ρητορικό, καθώς οι καταστάσεις στην κοινωνία των αστικών κέντρων έχουν φθάσει σε όρια που είναι δύσκολο να σταθμιστούν, παρά την βελτίωση των αριθμών της οικονομίας. Όλα μοιάζουν να περιμένουν την σταγόνα που θα ξεχειλίσει το ποτήρι. Όμως, νέες πληροφορίες και δεδομένα υπεισέρχονται στο προσκήνιο της πολιτικής επικαιρότητας που διαμορφώνουν σταδιακά το μέγα δίλημμα στην κοινή γνώμη.

Τι πρέπει λοιπόν να κάνουν οι Έλληνες, να δώσουν τη μάχη στηρίζοντας όπως- όπως την κυβέρνηση Τσίπρα μήπως τώρα με τον Μακρόν διαμορφωθούν συνθήκες απεγκλωβισμού από τη μιζέρια και την υποτέλεια με τις υπεσχημένες επενδύσεις … ή έχοντας πια συνειδητοποιήσει το αδιέξοδο, το παράλογο των γενοκτονικών μνημονιακών πολιτικών να τα τινάξουν όλα στον αέρα και να τραβήξουν τον δύσκολο δρόμο της εξέγερσης και όπου βγάλει;

Η απάντηση δεν είναι εύκολη, καθώς η κοινωνία της περιφέρειας δεν βίωσε την συντριβή της κρίσης, έχει άλλωστε και το μαξιλάρι του τουρισμού, ενώ από την άλλη, τα κοινωνικά στρώματα των μεγάλων αστικών κέντρων που καθορίζουν εν πολλοίς τις πολιτικές εξελίξεις, ισορροπούν στην κόψη του ξυραφιού.

Στο καλό σενάριο, ο πρωθυπουργός Αλ. Τσίπρας ελπίζει σε ένα επενδυτικό μπουμ για την περίοδο 2018-2019 από εγχώρια και ξένα κεφάλαια που θα αλλάξει τα δεδομένα άρδην και θα επηρεάσει δραστικά την απασχόληση. Η στρατηγική αυτή μπορεί να «μπετοναριστεί» με την αποχώρηση του ΔΝΤ, την ολοκλήρωση του ελληνικού προγράμματος και την επιστροφή στις αγορές, καθώς και με την οριστική διευθέτηση του χρέους. Έτσι, όλα αυτά θα διαμορφώσουν το περιβάλλον για τη μείωση των φόρων και την στήριξη των μεσαίων

στρωμάτων που σήκωσαν το βάρος της κρίσης. Στο καλό αυτό σενάριο θα λειτουργήσει επικοινωνιακά – ψυχολογικά στους ψηφοφόρους και το «σύνδρομο Σαμαρά», δηλαδή, μην ξαναχύσουμε στο πάτωμα ότι έχει μαζέψει η καρδάρα.

Το καλό σενάριο και η 3η αξιολόγηση

Το καλό σενάριο θα ισχυροποιείται καθώς η κυβέρνηση θα κλείνει την 3η αξιολόγηση μέχρι τον Δεκέμβριο με την στήριξη του Μακρόν, ο οποίος έχει επιλέξει την Ελλάδα -για συμβολικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και γεωοικονομικούς λόγους- ως κεντρικό θέατρο της μάχης του για τη νέα Ευρώπη, ήτοι την επανευθυγράμμιση της γαλλικής πολιτικής ισχύος έναντι του Βερολίνου. Ο Μακρόν ζήτησε ένα πράγμα από τον Τσίπρα, να κάνει ότι έχει υπογράψει ώστε να μην έχει άλλοθι ο Σόιμπλε, και μετά την έξοδο από το πρόγραμμα τα ξαναβλέπουμε όλα.

Καθώς όμως το καλό σενάριο θα εξελίσσεται, οι πλειστηριασμοί, τα ληξιπρόθεσμα, οι νέες ρυθμίσεις δανείων που γίνονται με υψηλότερες δόσεις, το κυνήγι των εγγυητών, ο χειμώνας με τη ΔΕΗ και το πετρέλαιο, μπορούν να οδηγήσουν είτε σε επικίνδυνες δημοσιονομικές δυσκολίες, είτε σε κάποια μαζική άρνηση πληρωμών και στην ενεργοποίηση του κόφτη, ή σε μια τυφλή εξέγερση που καμία κυβέρνηση δεν θα μπορέσει να ελέγξει. Εκεί υπάρχουν οι νέοι που λένε πως με 450 καθαρά (που δεν υπάρχουν στην πράξη) δεν μπορείς να βρεις σπίτι και να ζήσεις. Εκεί υπάρχει και ο κόσμος της μεσαίας τάξης, με νου και μόρφωση, ο πάλαι ποτέ υποστηριχτής της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας που θεωρεί πλέον πως οι νομικές δεσμεύσεις της χώρας (μνημόνια κλπ) εξασφαλίζουν το καθεστώς της αποικίας χρέους για τα επόμενα τριάντα χρόνια και αυτό δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό άλλο, ούτε εθνικά, ούτε κοινωνικά, ούτε πολιτικά. Ο κόσμος αυτός οργανώνεται σε λέσχες προβληματισμού, ριζοσπαστικοποιείται και σχεδιάζει νέες πολιτικές, εκτός κυτίου. Ενδεχομένως, στην επόμενη μάζωξη των αγανακτισμένων, να μην είναι οι «ψεκασμένοι» ή οι νεαροί με τα μακριά μαλλιά και με τα μαύρα ρούχα που θα μιλούν στις πλατείες, αλλά πρόσωπα από εκείνο το σιωπηλό κομμάτι της κοινωνίας που έβαλε πλάτη για να φτάσει η Ελλάδα στην ευρωζώνη και καταληστεύτηκε από τις συμμορίες των επιτήδειων. Κάπου εκεί προκύπτει το άλλο σενάριο, το οποίο έχει πιθανότητες ανατροπής της νέας αποικιοκρατίας, αλλά ενέχει και την εκδοχή μιας δραματικής παταγώδους αποτυχίας.

Στη ζωή και στην ιστορία δεν υπάρχουν εγγυήσεις για τίποτε. Το δίλημμα πεπατημένη ή ανατροπή υπάρχει μέσα σε κάθε Έλληνα και Ελληνίδα σε διάφορα επίπεδα έντασης και λογικής επεξεργασίας. Πάντως, μέσα στην κοινωνική τριβή διαμορφώνονται ιδέες και παρέες έλξης-απώθησης που θα καθορίσουν την πολιτική συμπεριφορά στο άμεσο μέλλον.

Ο κίνδυνος ψυχικής μετάλλαξης

Παράλληλα όμως εγείρονται σε ορισμένους κύκλους κρίσιμα ερωτήματα για τις κοινωνικές επιπτώσεις που έχει η καθολική απαξίωση του πολιτικού προσωπικού και των κομμάτων, της δικαιοσύνης, του συντάγματος και των αξιών που εκπροσωπούσαν ως θεσμοί, αλλά των ευρύτερων ταυτοτικών αξιών που επίσης έχουν καταρρεύσει.

Η ανεκτικότητα που έχουν επιδείξει οι Έλληνες απέναντι στην σκληρότητα των μνημονιακών πολιτικών και τον ανορθολογισμό τους έχουν εντυπωσιάσει αρνητικά διεθνώς πολλούς οικονομολόγους, αναλυτές, δημοσιογράφους, στοχαστές, αλλά και αριστερούς. Το γενικό ενδιαφέρον εστιάζεται στις βιοπολιτικές επιπτώσεις, δηλαδή, στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών εκφοβισμού και βίαιης φτωχοποίησης στην συνολική διαχείριση της ζωής των Ελλήνων και στην «αλλαγή νοοτροπίας».

Η σχετική παθητικότητα που έχει καταγραφεί, έχει ερμηνευτεί ποικιλοτρόπως, ανάλογα και με την πρόθεση χρήσης της εξήγησης. Οι δανειστές έχουν κινηθεί μεταξύ της δήθεν τεμπελιάς των Ελλήνων, της ενοχής για την κατασπατάληση των κοινοτικών πόρων και της τρυφηλής ζωής με δανεικά. Άλλοι πιο ιστορικά ενήμεροι, θεωρούν πως μετά τον εμφύλιο και τη χούντα οι Έλληνες επιδεικνύουν μια εξηγήσιμη απέχθεια ή ανεκτικότητα στη βία, γιατί ακριβώς στον 20ο αιώνα κατέθεσαν τεράστιο φόρο αίματος στην ιστορία. Η κυρίαρχη άποψη είναι πως οι Έλληνες είναι πλέον ένας νικημένος λαός ή ένας λαός χωρίς ηγεσία που έχει καταβυθιστεί στην κατάθλιψη και στην αποδοχή ή στην καλύτερη περίπτωση στην ιδιώτευση. Σε ορισμένους κύκλους πάντως τίθεται το ερώτημα εάν υπάρχει κίνδυνος ψυχικής μετάλλαξης των Ελλήνων…

του Μάκη Ανδρονόπουλου